

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 202. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 29-го серпня 1940.

No. 202. Jersey City, N. J., Thursday, August 29, 1940.

VOL. XLVIII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1014, 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

МЕКНЕЙРІ ПРИНЯВ КАНДИДАТУРУ

СЕЙЛЕМ (Орегон). — Сенатор МекНейрі виголосив свою вступну промову, в якій офіційно прийняв кандидатуру на заступника президента з боку Республіканської Партії, разом з кандидатом Вилкім. У тій промові МекНейрі виголосив також своє політичне „вірою“. Він сказав, що деякі точки в політиці „нового розділу“ є добрі і вони, безперечно, причинились до поліпшення долі деяких людей. Але засадниче наставлення „нового розділу“, яке прямує не до збільшення, тільки зменшення продукції, яке прямує радше до успокоєння, до статизму суспільно-економічного життя краю, є фальшиве. Творчу машину нації треба заохочувати до продукції, а не до застою, казав МекНейрі.

ВИЛКІ НЕ ХОЧЕ ПОМОЧІ КАГЛІНА.

НЬО ЙОРК. — На запит журналістів, чи Вендел Вилкі задоволений, що священник Каглін у своїй тижневик „Сошід Джостис“ одобрив його та заявився за його вибір, Вилкі відповів аж другого дня. В відповіді другого дня він сказав, що читав ту статтю і цілком не тишіться цією допомогою, а навіть цієї допомоги не потребує. Він не хоче допомогти від ніякої групи, яка сіє неамериканські ідеї, та яка ширить серед американської суспільності ненависть до інших расових груп.

ДІТРОЙТ. — Священник Каглін, довідавшись про заввагу Вилкого, сказав, що він цілком іще не заявився за вибір Вилкого, чи Рузвелта. Також ще не переконаний, чи за котримсь із них взагалі заявиться. Він заперечив, що ширить расову ненависть; він виступає проти деяких жидів, не тому що вони жиди, тільки тому, що вони комуністи. Америка потребує добрих жидів і він має серед добрих жидів особистих приятелів, казав він.

ЛІТАКИ ДЛЯ АМЕРИКИ.

ВАШИНГТОН. — На критичні завваги в сенаті відносно летунських замовлень для збройних сил Америки відповів тепер сам президент, та сказав, що тепер фабрики будують для американських збройних сил, себто для армії і флоту, 10,015 літаків. Крім того будуються нові фабрики для збільшення летунського промислу.

ДУМКИ ФАБРИКАНТІВ АВТ.

ДІТРОЙТ. — Представники автомобілевого промислу говорять, що це помилка думати, начеб їх фабрики могли легко перейти від виробу авт до виробу гармат, повзів, літаків. Їх фабрики не можуть у теперішнім стані виробити ні одного повза, чи літака. А колиб хотіли виробляти, то мусілиб переробляти внутрі цілу фабрику до самих основ, та вставляти цілком нові машини. Та замість того вже краще булоб побудувати нові будинки і вставити там нові машини, себто такі, які моглиб виробляти повзи і літаки. Літаки, наприклад, мають не лиш цілком відмінні мотори від авт, але й інші металеві частини, іншу твердоту сталі. Сталь у летунських моторах твердша. Якби її хто хотів тяти на машинах, що тнуть сталь для автомобілевих моторів, то ті машини відразу поламались би.

Представники автомобілевих фабрик далі говорять, що деколи уряд не хоче брати під увагу їх положення. Щоб збудувати нову фабрику для будови літаків, чи повзів, треба багато грошей. А що буде, коли зброя буде вироблена і фабрику треба буде припинити? Хто заплатить за кошти будови фабрики? Як довго ці справи не вирішені так довго промисл буде обережно поступати з виробом зброї, кажуть ці представники.

НАЦІ В МЕКСИКО.

МЕКСИКО СІТІ. — До Мексика наїждять у збільшеній кількості „представники“ німецького промислу, торгівлі, а то й звичайні „туристи“. Де-хто підозріває, що внаслідок напруження що існує в Мексику поміж двома претендентами на президентську посаду, нації захоцуть спекти там свою печеню.

ТІЛО ТРОЦЬКОГО СПАЛЕНО.

МЕКСИКО СІТІ. — Тіло Троцького, не діждавшись дозволу від американських властей на перевіз до Америки, спалено в місцевій крематорії. Тепер адвокат Троцького Гольдман далі добивається права від американських властей, щоб бодай попіл перевести до Америки.

ПРИЗД „АМЕРИКЕН ЛІДЖЕН“.

НЬО ЙОРК. — Корабель „Америкен Ліджен“, який везе на собі коло 900 американських утікачів з Європи, зближається щасливо до американських берегів. Він везе на собі серед американських утікачів також норвезьку наслідницю престолу, княжну Марту, з трьома дітьми. Княжна Марта в Америці стане гостем президента Рузвелта. При візді до американського порту в її честь віддадуть 15 гарматних вистрілів.

ЗБЛИЖАЮТЬСЯ ДО ЗАКОНУ ПРИМУСОВОЇ СЛУЖБИ

ВАШИНГТОН. — Сенат обережно підходить до законопроекту примусової служби, внесенного Борком і Валсвортом та обходить його здалека. Ветати коло, яким обходить сенат цей законопроект, зменшається і вже в найближчих днях сенат приступить до самого центра, себто до самого законопроекту. Тепер сенат ще радить і голосує над тими справами, які моглиб уникнути примусову військову службу. Однак дотепер всі проекти, які протіворічать примусовій службі, сенат відкинув. Останній такий проект, який на місце примусової служби пропонував добровільну службу з певними змінами, сенат відкинув великою більшістю голосів. А це значить, що не лишається йому ніщо інше, тільки прийняти законопроект Боркого-Валсворта та переголосувати примусову службу. Завважте, що це вже цілком певно станеться наступного дня. Після того цей законопроект піде до палати представників, в якій також перейде хресний вогонь. Але там він вже так довго не полежить.

ОХОРОНА НОВОБРАНЦІВ

На заміт сенатора Пенера, що вже тепер деякі компанії відправляють молодих людей з праці, тому, що вони можуть піти до війська, а компанії змушені буде держати для них заняття аж вони повернуть, сенат відразу переголосував закон, що колиб прийнятий був закон про примусову службу всі відправлені молоді люди, які опісля можуть бути взяті до війська, матимуть право домагатись через суд від компаній таких винагород, які мають військові новобранці.

ВІД ТИЖНЯ Є КРІВАВІ СУТИЧКИ МІЖ РУМУНСЬКИМИ І СОВЕТСЬКИМИ ЧАСТИНАМИ

Букарешт, столиця Румунії, переповнений найрізноморіднішими поголосками про війну на два боки: з Советами і Мадярщиною. Та коли іде про Совети, то в дипломатичних колах погоджуються щодо того, що вже від тижня іуть невеликі бої на теперішній соетсько-румунській границі, та що вже є через те і жертви в людях. По румунській стороні мало згинуті від 100 до 300 вояків. Одна сторона атакує другу теж і повітряними налетами. Румуни мали зістріляти яких 6 советських літаків. Виходить, що советські війська знаходять на румунську територію, а румунські літаки літають над советською землею. Замітне те, що ні одна сторона не підносить з цього приводу зажалення чи протесту. Бої мають вестись недалеко Чернівців. Кажуть, що Совети намагаються зайняти більше румунської землі. Іде тут мабуть про Молдавію, про яку вже давніше була мова, коли Совети зачали творити „молдавську республіку“. Так є, що з міста Ясси, що є столицею Молдавії, вже забирають румунські урядові важкі урядові акти і перевозять їх до Букарешту.

ЧИ НЕ ВІЙНА З МАДЯРЩИНОЮ?

Прийшло до серйозного конфлікту між Мадярщиною і Румунією. В румунських урядових колах твердять, що мадярський літак літав понад Трансильванією і розкидав летючки понад містами, що належать до Румунії. Тоді румунський літак змусив його повернути назад і осісти на землі коло міста Дебречина, по мадярській стороні. Мадярского летуна ранено. Знову мадярський урядовий комунікат каже, що це румунський летун літав над мадярською територією і заатакував мадярський літак та зранив летуна. Обидві сторони заложили протести. Сталося це зараз по тім, як зірвано переговори в справі Трансильванії.

„ВІСЬ“ БЕРЕТЬСЯ ГОДИТИ

Німеччині замішання на Балкані цілком не до сподоби. Ось тому скликано нагло до Відня наради, щоб погодити спір між Румунією і Мадярщиною. До Відня зїжджаються представники Румунії й Мадярщини та міністри заграничних справ Німеччини і Італії: Рібентроп і Чіано. Ті два останні відіграватимуть, очевидно, головну роль.

ПОВІЛЬНО ВИМОРДОВУЮТЬ ЦІЛУ РОДИНУ ГЕНГСТЕРІВ

У НЬО ЙОРКУ знайшла поліція замордованого 47-літнього Луїса Реджіяна при Молбері Стріт. Він недавно вийшов з в'язниці де сидів за підбрюлювання грошей. В 1933 році впав від вистрілу з револьвера його 19-літній брат Майк при 110 вулиці, а в 1935 такою самою смертю згинув 37-літній Яків Реджіяно. Оба мали довгий рекорд кримінальних делі.

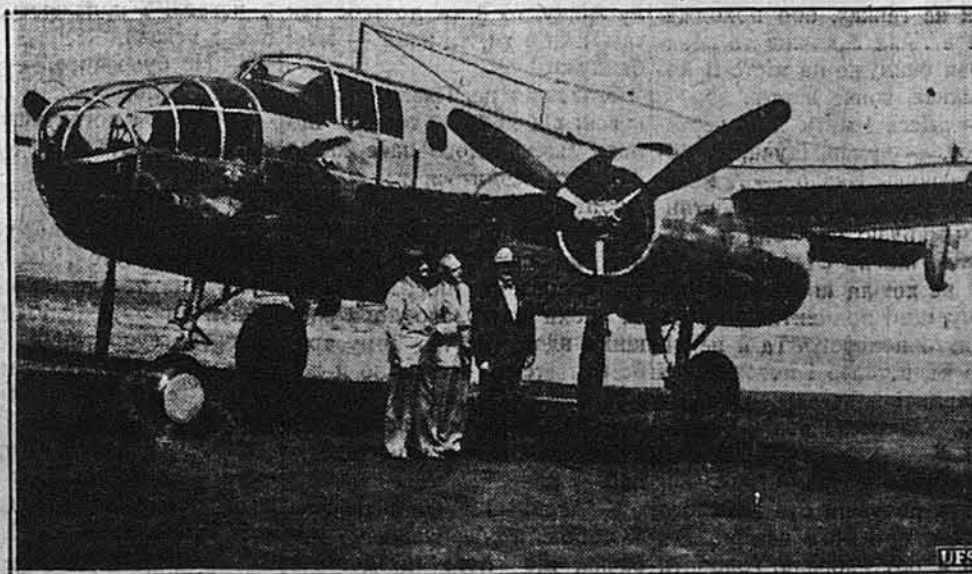
ПРОДАЄ ХЛІБ 40 ЛІТ

КЕНТОН, (Огайо). — Алвін Кучер має 63 літ, а щойно скінчив 40 літ як розвозчик хліба. Він весь цей час мав одну руту й продав 8,000,000 бухонців.

ЛИТОВСЬКА СОВЕТСЬКА РЕПУБЛІКА ПЕРЕНЕСЛА СТОЛИЦЮ ДО ВІЛЬНИ.

МОСКВА. — Найвищий Совет Литви рішив перенести столицю з міста Кавнас до Вильни ще перед днем 1. травня наступного року.

Як звісно, за Вильну йшла боротьба між Польщею й Литвою через 20 літ. Аж по розвалі Польщі, Вильна припала Литві. Столиця оставала в Кавнасі і аж тепер її перенесено.

ОГЛЯДАЄ ЛІТАК. — Вільям Кнудсен, голова Оборонної Ради (зправа), оглядає тайний американський бомбовіз в Інглвуд, Каліфорнія. Зліва стоїть ген. Г. Г. Арнолд, голова Повітряного Корпусу, і президент компанії Кіндлбергер.

ДОНОСЯТЬ ПРО КОНЦЕНТРАЦІЮ НІМЕЦЬКИХ І СОВЕТСЬКИХ ВІЙСЬК НА СХОДІ

БУКАРЕШТ. — Американська пресова агенція доносить з Румунії, що в Букарешті неутраляні джерела подають, що як Німеччина так і Совети збирають знову великі військові сили над своєю спільною границею. Особливо багато советського війська видно тепер в Басарабії й Північній Буковині, себто в тих провінціях, що їх недавно забрали Совети від Румунії. Далі кажеться, що Гітлер збільшив на советській границі свої сили до 1,500,000 вояків, та що Німеччина має тепер там коло 100 дивізій війська. З цього треба, як кажуть, вносити в першу чергу те, що Німеччина не дозволить тепер на ніякі „несподіванки“ на Балкані, з якого боку вони не виходилиб. Значить, що не погодиться теж і з поширенням советських впливів, якщо Совети захотіли це робити, що є непевне.

ТРАНСИЛЬВАНІЯ ОКРЕМОЮ „РЕПУБЛІКОЮ“.

БЕРЛІН. — Панує таке переконання в урядових німецьких колах, що якщо не дасться довести Румунію і Мадярщину до згоди в справі Трансильванії, то з цього краю буде створена окрема республіка.

ІДЕ ПРО „ЗНИЩЕННЯ“.

БЕРЛІН. — Німецька преса підкреслює, щоб не дивуватись, коли в якомусь дні нема нічого особливого про німецькі налети на Англію. Пише, що тепер не іде про те, щоб „розвідувати“, а про те, щоб цілковито „знищити“ Англію. Тож і методи боротьби тепер інші.

ПОСТІЙНО ДАЛІ АТАКУЮТЬ.

ЛОНДОН. — Бритійські військові комунікати подають кожного дня відомості про щораз сильніші налети на землі що є під німецькою й італійською владою. Останній комунікат стверджує, що в одному дні були налети на Німеччину, Італію, Нідерланди, Бельгію і Францію, підчас яких бомбардовано 27 летунських піль та фабрики і склади амуніції, зокрема склади нафти.

НАЦІСТІВСЬКЕ ОБЧИСЛЕННЯ.

БЕРЛІН. — Німецьке звідомлення подає, що німці знищили в часі від 1. до 26. серпня 1,055 бритійських літаків.

ЩО КАЖЕ БРИТІЙСЬКА ЛЕТЮЧКА?

БЕРЛІН. — Кореспонденти американських газет подають точний зміст летючок, що їх розкидають бритійські летуни над Берліном. У летючці кажеться, що німецька повітряна блокада Англії показала цілком невдатною. В липні 1940 року бритійці мали більшу корабельну силу, ніж її мали у вересні 1939 року. Це тому, що розбудовали свою флоту, як теж забрали кораблі тим державам, що попали під німецьку контролю. Далі зазначено, що від половини червня зістрілено в Англії 450 німецьких літаків. А коли маршал Герінг твердить, що на рурську область не впала ні одна бритійська бомба, то правдою є, кажеться у летючці, що бритійські летуни скинули на німецьких землях на протязі одного місяця до 37,000 бомб, коли німці скинули в тому часі в Англії тільки 7,000 бомб. Далі летючка висисляє подробицю німецькі міста, які бомбардовано. Ще далі зазначається про доставу колоніями сирівців потрібних Англії. Летючка покликкується на заяву Герста, що Злучені Держави є по стороні Англії в війні проти Гітлера, а ще далі на заяву Джеймса Джерарда, бувшого амбасадора до Німеччини, що сказав, що „Злучені Держави будуть у війні на протязі 6 місяців“. Далі сказано, що Злучені Держави приобіцяли Англії по 3,000 літаків місячно, а ген. Першінг домагається продажі Англії 50 американських контрторпедовців. При кінці говориться ще про бритійські успіхи в боротьбі з Італією, а закінчується тим, що в Злучених Державах заповіджено, що в Європі запанує той зимний годод, за який буде відповідальним Гітлер.

КАЖУТЬ, ЩО НІМЦІ ХОЧУТЬ ЗЕДНАТИ СОБІ ПОЛЯКІВ.

СТОКГОЛЬМ. — Відомості з польських земель, що є під німецькою владою, є того роду, що вказують, що німці міняють свою тактику у відношенню до поляків. По заняттю краю вони порозв'язували всі польські організації, а їхнє майно поконфіскували. Та тепер німецька влада дає дозволу на основування нових польських організацій, яким приділяє ті маєтки, що були забрані давнім організаціям. Ось ті нові організації мають бути льояльні до Німеччини. Таким чином мало вже повстати багато польських клубів і організацій. Тільки певно не знати, як властиво ставиться до того загаль польського населення.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошення хоча мати своє оголошення.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИ „РОСІЇ“, А НЕ ПРОТИ МОСКОВЩИНИ

Наше становище супроти совєтської Росії викликає у різних більшовицьких симпатиків як і реакційних „недільців“ величезну ненависть за те, що ми проти „руського“ народу, „проти Росії“, „проти словян“, а тим самим з — німцями і Гітлером. Як це останнє погодити з тим, що Гітлер з Росією і „росіянами“ полишаємо логіці більшовицько-москвофільських прихвостнів чи тих „істинно русских“, що плетуть такі теревені. Замітне тут хіба те, що дехто з згаданих думає, що Злучені Держави і Велика Британія є дуже „за Росію“, і то навіть і за совєтську. Значить, що вони ніби проти такого писання, яким доказывается, що Росія мусить розвалитися.

Зазначуємо, що ми не раз зазначували, а саме те, що ми не є ворогами ніякого народу, та що бажаємо щастя і розвою та свободи всім народам, включно з тим народом, що створив таку тюрму народів, що зветься „Росія“. Тим народом, як відомо, є нарід московський. Та і тут не винемо його за те, що з нього вишили ті численні деспоти, що поневолювали різні народи, а між ними і великий український нарід. Тільки змагаємо до того, щоб та неволя уже раз скінчилась, та щоб свідомі, освічені й поступові московські люди не стояли далі за те, щоб далі вдержувалась „Росія“, цей штучний державний витвір, що є зненавиджений тими народами, що були і є в його неволі.

Колиж ми не вживаємо слова „російський“, коли пишемо про справжній московський нарід, то робимо це тому, щоб зазначити, що назва „російський“ є для українців назвою, якою означувалось приналежність до російської держави. Так як „австрійський“ означало для нас приналежність до „Австрії“, так і назва „російський“ є для нас означенням приналежності до „Росії“. Московський нарід може собі утотожнювати Росією з Московщиною, бо москалі були пануючим народом, як були німці пануючим народом в Австрії, яку теж називали „німецьким“ краєм. Значить, коли ми пишемо „Московщина“ чи „москалі“, то це не є ширення якоїсь „расової“ ненависти, як це дехто тепер надмічує, але ствердження правди і усунення баламути. І чи не дивно це виглядає, що може хтось „ображуватись“ за назву „москалі“ чи „Московщина“, коли є — Москва! Для нас — вільна і незалежна Московщина — це здорове явище. Це велика держава з 80 мільонами москалів. Зате „Росія“ це насильство, це гноблення різних народів Московщиною, це нищення незалежності різних не-московських земель.

Вживати слова „Московщина“ і „москалі“ — значить шанувати москалів як окремих, великий нарід, що повинен жити на своїй великій землі й своїм власним коштом і трудом. Писати про Росію — значить нагадувати насильство, варварство, гнет і терор московської влади над не-московськими народами, що їх силою, зрадою і підбормом затягнуто до російської тюрми.

МИХАЙЛО БАКУНІН

(Один з попередників більшовизму).

Михайло Бакунін, російський революціонер, народився в шляхетській родині 1814 року, помер у Швейцарії, як емігрант, 1876 року. Скінчивши артилерійську школу, Бакунін деякий час служив у російському війську, але незабаром покинув військову службу, виїхав за кордон, учився в Німеччині, жив у Швейцарії, у Франції, увійшов у зв'язок з революціонерами і соціалістами різних країн. В Берлінському університеті Бакунін захопився був модною тоді філософією Гегеля. Хоч Гегель при кінці свого життя був консервативних поглядів, однак його філософія мала в собі революційне зерно. Він учив, що світ є розвитком „абсолютного духа“ і що людство розвивається до пізнання своєї свободи. Цей розвід не йде по простій лінії, а шляхом діалектичним (діалект — грецьке слово — значить „спір“, „суперечка“).

Як зерно, посіяне в землю, мусить умерти, згнити, щоб із нього виростало нове життя, так діється і в людському суспільстві: тут теж іде спір між різними політичними, культурними і господарськими формами та ідеями. Перемагають рухи й форми сильніші, розумніші, більше придатні до життя, а все в напрямі до „пізнання свободи“. Все, що розумне, є дійсне! — писав Гегель. І хоч Гегель уважав, що ідеал „розумної дійсності“ вже досягнуто в пруській абсолютній монархії першої половини 19. віку, однак його ученики шукали іншої „розумної дійсності“: вони вважали, що „спір“ іде далі і що мусять прийти нові форми суспільного і політичного устрою. До учеників Гегеля належали творці соціалістичного руху в Німеччині Маркс і Ляссаль, цією філософією захопився також Бакунін.

Гегель поділяв народи на „історичні“ та „неісторичні“. Уважав, що народи германської раси скажуть „останнє слово“ в історії людства. Для народів слов'янських він не бачив світлої будучини. Натомість політичні мисленники у слов'янських народів уважали, що розвій на германців не кінчився, що придуть до слова також слов'янські народи. Під німецьким впливом (Гегель, Гадер й ін.) повстає месіанізм серед слов'янських народів. У поляків Міцкевич і Тов'янський пророкували польському народові велику всесвітню історичну будучину, у нас — Шевченко, Кудіш і Костомарів теж доказу-

вали, що Україна буде положена „во главу угла“ (нау-гольним каменем) серед народів світа. Бакунін теж захопився слов'янським, власне москвофільським месіанізмом. Він зненавидів німців і особливо німецьких жидів, що були часом більшими німецькими націоналістами, ніж самі німці. Коли почалася у Франції в лютому 1848 року революція і перекинулася до Німеччини й Австрії, Бакунін взяв у тій революції гарячу участь. Після поразки революції в Німеччині та в Австрії Бакунін заарештовано і видано в руки царської поліції. Сидячи в казематі Петропавлівської темниці в Петербурзі, він написав свою „сповідь“ цареві Миколі Першому.

Як „духовному батькові“ оповідає Бакунін свої революційні гріхи цареві, майже нічого не затаюючи. З цієї „сповіді“, знайденої після російської революції 1917 року, цілком виписується особа, ідеї, стремління і способи політичної боротьби Михайла Бакуніна, предтечі більшовизму. Яка була мета його революційної діяльності? Бакунін писав:

„Моею ціллю була російська революція і республіканська федерація всіх слов'янських земель, утворення єдиної і невідомої слов'янської республіки, федеративної лише в розумінні адміністративнім, але централістичної у відношенні політичній“. Ці ідеї М. Бакуніна не зустріли прихильності зокрема між польськими революціонерами, що ставили собі завдання — незалежну Польщу. Були пущені чутки, нібито Бакунін був агентом царської російської влади. Провідники слов'янських народів в Австрії з недовірою поставилися до широкого плану Бакуніна — викликати загальну революцію в Росії, Німеччині та в Австрії. Бакунін, поставивши перед „Слов'янським Зіздом“ у Празі 1848 р. план утворення все-слов'янської держави під назвою „Слов'янський Союз“, писав із вязниці цареві:

„В Слов'янський Союзі я бачив, вразі прилучення Росії, батьківщину далеко ширшу, а поляки й чехи мусіли б дати Росії перше місце“. Отже головна ідея — революція під проводом Росії. До „Слов'янського Союзу“, на думку Бакуніна, могли б вступити також румуни, греки і мадяри, так що цим була б утворена „єдина, вільна східна Імперія, якийсь Східний відроджений світ, як протиположний

світові і столицю тієї імперії буде Царгород“.

Який устрій хотів завести Бакунін у своїй вимріяній державі? В своїй „Сповіді“ цареві він рішучо засуджує демократію і парламентаризм і заявляє, що в Росії „більше, як деінде, необхідна сильна диктаторська влада, котра працювала виключно для піднесення і освіти народних мас. Влада вільна духом і почуваннями, але без парламентарних форм. Влада, що друкувала б книги вільного змісту, але не давала б свободи преси; котра складалась би з людей однакових поглядів... але необмежена ніким і нічим“.

Не була це в думці Бакуніна лише „музика будучини“ бо він і в своїй революційній практиці в західній Європі хотів усе мати під своєю диктатурою. 1848/49 року Бакунін почав закладати революційні тайні гуртки в Чехії між чехами й німцями. „Кожна група, — писав Бакунін — підлягала строгій гієрархії і безумовному послухові“. Всі ці організації мали б підлягати Центральному Комітетові з трьох, або найбільше з п'яти членів. На першій місці — ставив Бакунін себе: „Так на випадок здійснення мого наміру, всі головні нитки руху були б зосереджені в моїх руках“.

Що хотів зробити Бакунін своїм повстанням у Чехії? Він про це писав до царя, не ховаючись:

„Я хотів зруйнувати всі замки, спалити в цілій Чехії усі адміністративні, як судові і урядові, так і панські документи й папери, і проголосити гіпотези та всі інші довги, що не перевищують 1,000 або 2,000 гульденів, за запалення. Коротко, революція, котру я задумував, була страшна, безприкладна, хоч була направлена скорше проти речей, ніж проти людей. В дійсності вона була б перевернула все так, так би пройшла у кров і в життя мас, що її австрійська влада ніколи б не викоренила, не знала б, що почати і що робити, бо не зібрала б і не знайшла б остатків старого, навіки розбитого порядку“.

Такий був Бакунін у молодих літах. Коли цар зазвів закласти його на Сибір і він утік за кордон, то продовжував свою революційну роботу майже у всіх державах Європи. „Дух, що руйнує, є разом з тим дух, що будує“, „Наше діло — руйнувати, будувати будуть інші, розумніші за нас“ — це були кличі Бакуніна аж до його смерті. Всюди він закладав тайні гуртки анархістів для революційного повстання, проповідував „пряму, безпосередню акцію“ і вірив у наближення світової ре-

волюції. Для нього, як і для інших російських революціонерів — „народників“ не було сумніву, що московський селянин є готовий до соціалістичної революції. Тому — аби почати: чи в Іспанії, чи в Італії, у Франції чи на Балкані, — всюди шукав Бакунін підпори для російської революції, а його прихильники в Росії доводили цілком поважно, що в західній Європі є 2 мільйони революціонерів, готових прийти на допомогу російським революціонерам.

Для здійснення Бакунінових ідей настав час аж за світової війни 1917 року. Ленін ненавидів народоправство і парла-

ментаризм, як і Бакунін. Комуністичний Інтернаціонал у Москві ще й досі закладає всюди свої тайні „ячейки“, щоб викликати революцію. Більше як 20 років панує диктатура більшовиків у Росії, але не принесла вона добробуту народним масам, як думав Бакунін і як обіцяв Ленін. Бакунін і Ленін проповідували „федерацію“ для навісних людей, самі ж думали про „єдину невідому“ державу, з багатьох народів, в якій би перше місце належало Росії. Із усебічного революціонізму виліз, як шийло з мішка російський націоналізм.

М. О.

ДЛЯ СЕБЕ Й ДЛЯ АМЕРИКИ

Серед наших українських відносин не легко родичам знайти відповідне звання для дітей. Це тому, що в новому краю батьки наших дітей не орієнтуються й не можуть давати їм вказівок. Отже дитина сама мусить вибирати собі звання, без поради когось старшого. Зрештою не легке діло вибрати звання. В культурних народів є окремі поради для молоді, яке звання їй вибрати. Навіть в Рідній Школі у Львові була вже така порада. Вона робила добру роботу.

Чому то таке важке для людини, щоб вона вибрала звання, відповідне до свого таланту? Бо пересічний наш громадянин глядить на те, щоб дитина, тобто син або донька, мали добре платний „дґаб“. І як хто дістає за свою роботу гроші, то вже й попав на своє звання — думають. На жаль, не так то легко дати собі раду у світі тим, що глядять лише на матеріальну сторону. Якраз такі люди почувуються не раз дуже нещасливими. Мають гроші, а не мають вдовільня. І вони ширять це недовільня серед свого оточення й стають не раз тигарем для громадянства.

Отже наші українські батьки повинні все те мати на увазі тепер, коли не один з них має записати дитину до школи. До якої школи? — виріш не питання. Годі нам дати загальну вказівку. Але спитайте самої дитини, до чого вона має охоту й уважайте, до чого в неї хист. Далі, запитайтеся, чи в школі, до якої ваша дитина перед тим ходила, нема фахової поради для вибору звання чи для вибору дальшої науки. Багато американських шкіл такі поради мають: то директор („принсипал“) школи вкаже, де таку порадою знайти.

Наші люди в старому краю — Глибоко зачепила мое серце, — це правда, але я, пане-брате, не з тих, що нахвально лізуть навіть туди, де їх вітають носом об лаву... Потрібно мені не любля до втіхи, а вірна, статечна дружина, добра господиня на господарстві, кукільниця до нього та гарна мати дітям. Чогож би я ліз притяма до дівчини, що серце своє віддала другому?.. Ну, та що про це говорити! Багато я за цей час передумав, і сказав сам собі врешті: коли щось замислив чесно й поважно, то й чини чесно й поважно, бо дурні витівки та пройдисвітства до добра не доведуть. Зостаюся я, пане-брате, як і казав уже, але знайду собі іншу дівчину, щоб не тільки вона мені, а й я їй до мислі був... Балакав уже із старшим: охоче приймає в родові козаки. Наші сердята, та що чинити: чоловік робить, як йому краще, а не як комусь там подобається.

Павло став.
— Чого ти? — спитав здивовано Крига. — Чи це вже ми прийшли?.. Це ваша хата?.. Павло підтакнув.
(Даліше буде).

мали звичайно один ідеал на оці: Виховати, чи вивчити хлопця на священника. А як дитина пішла за своїм талантом, нерідко батьки попадали в розпуку, що мовляв, „дитина змарнувалася“. Тут знову є навіпаки. Батьки, нерідко дивляться на „карієру“ в духовному стані. Але й нічого іншого не вміють порадити. Отже духовний талант дитини не є підтриманий ніким, а зате високі піднесені матеріальна сторона.

Коли ми згадуємо про те, не треба розуміти, щоб ми не доцінювали матеріального бо-го при шуканні освіти. Але матеріальна сторона це при-родна вимога. Кожен повинен мати нагороду за свій труд, щоб міг жити. А нам іде про те, щоб молода людина в будучині могла бути хосенною для оточення, для громади, для краю.

Іде полеміка в шкільних колах Америки, чому великий відсоток учнів перепадає в школах або при іспитах. Відповідають, що батьки форсують своїх дітей до науки, до якої дитина не спосібна. Ніщо дивного. Панівна генерація зводиться. Американці старого походження переживають самі себе. Їх місце займають нові американці. Подивіться лише на міста. Цілі дільниці заняті напливним елементом, а не о-сільним здавна. Це важне й для американців українського роду. Ми теж американці, і то американці теперішності, або недалекої будучини. Треба мати на увазі, що в прилюдних школах наша молодь відзначається талантом. Це може нам схлібляти, але чи ми вміємо використати це для себе?

Коли назагал наша молодь має талант, чому не викор-истати його для практичних цілей? Велика Америка потребує проводу не лише в політиці, але на кожному полі, у кожній ділянці. Звідки має вийти цей провід? Чи маємо його імпортувати з заграниці? Таж маємо його тут, такі серед нас самих. Підберімо лише відповідну школу, щоб дати основне знання для наших талантів у самих початках, а коли час приїде, оті наші таланти самі собі промостять дальший шлях. Буде це корисно для самих одиниць, для їх родин, для оточення, для їхніх громад і для нашої Америки.

Лише маймо це на увазі вже з початком наступного шкільного року!

С.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ I.

(19)

Вона мовчала хвилику, не повертаючи голови.

— Дівчата сміятись почали... То на тебе, кажуть, Оришко, зиркає той витришкуватий пан... Я не знаю... але... глянула на нього... й мені здалося, що... на мене... І серце в мене впало з переляку... Відвернулася, стала боком, але глянула на нього, а він... очей не спускає...

Павло нарешті зрозумів, у чому річ, і весело засміявся.

— Оце й усе?.. Вона здивовано глянула на нього, а далі й сама засміялася, й уся подія раптом здалася їй тільки смішною.

— Серденько, — говорив тимчасом парубок, — таж на якого йому було й дивитись, як не на тебе, коли ти найкраща з усіх?.. Чи боялася, що вурочить?..

— Ат, вигадай! — удавано розсердилася дівчина. — Всім така гарна, як тобі...

Вони вийшли на майдан, що на ній кілька днів тому Павло воював з лействиками городовими.

— Ось прийшли, — додала вона, — тепер іди геть! Приходь увечері...

Кивнувши голівкою парубкові, вона бистрою легенькою ходою зійшла на ганок і зникла в Катринин хаті.

Він мовчки провів її закоханим поглядом, далі посміхнувся на якусь власну думку й потяг додому.

Сонечко сідало за недалекі гори. Довгі тіні сласили по землі, приймаючи часом найдивовижніші обриси. Спадав поволеньки денний вар, і від Дніпра дихало приємною прохолодою. Безлюдний до того

майдан почав потроху кошатитись людьми: верталися з торгу перекупки з порожами; виспала загнана спекою до хат дівтора й весело бавилася серед просторого майдану; а з хат повиходили розварені духотою обивателі й прохолоджувалися, або сидючи на ганках, або походжаючи в тінях садочків та позираючи байдуже на місто й його мляве, сонне життя.

— „Десь і мати досі вертаються, — думав, ідучи, не поспішаючись, Павло. — А може вже й удома... На старостинським майдані не бачив їх... мабуть, ще не спродалися тоді й не хотіли кинути діло на ринку, щоб подивитись, як зустрінуто польного. Та й не цікаво їм, а тепер і поготів... Усе сердити й не заговорять, як слід... лаятись навіть перелаті...“

Це була правда. Стара Василіха, почувши ото від свого єдиного про його заміри, як води в рот набрала: говорити — говорила хіба тоді, як уже дуже треба було про щось у хатніх справах, і то одно-два слова, а вже що до лайки, то наче забула, як лаються. Ста-

ренська цілком доцільно для себе міркувала, що її бурчання й лайка у великій мірі виявляє, що син для неї далеко не байдуже істота, а вона якраз цього, після того пропалого вечора, й не хотіла виявляти: ти так, мовляв, хочеш змінити мене на молодшу жінку, то й яж до тебе так само: чи є ти, чи нема — мені байдуже.

Згадавши це, Павло посміхнувся: він добре тямив, що мати любить його паче життя й навіть сердиться йому, що любить дуже, ревнує до інших. Усе це було б нічого: посердитись, мовляв, та й перестати, більш копів лиха не буде; та трохи дратувало його спокійну вдачу те, що йому треба було тепер остаточно й докладніш побалакати та обрядитись з ньенькою про сватання, а ньенька — хоч не підступай.

— Агов! — почув зненацька за собою, а обернувшись, побачив, що його наздоганяє Крига. — Пострівай, пане-брате!..

Павло став.
— Оце добре, що натрапив на тебе, — сказав січовик, —

Здоров! Куди ти, — додому? — Та додомуж, — відповів Павло.

— Ну, гаразд, — то я трохи проведу тебе.

Вони пішли.

— Так і не прийшов другого вечора, як ми тоді так чудно зустрілись, до коршми... А я чекав... і признаюсь, нетерпляче чекав...

— Не було чого, — посміхнувся Павло.

— Я так і догадувався. Тобі подала слово?

— Подала мені.

— Щастливий...

В його голосі забрєнів тихий жаль і мутот. Павло скося глянув на козака й мимохть відчув у серці спочуття до недавнього супротивця.

— А ти що?.. вертаєшся на Січ? — спитав по хвилі.

— Коли вирушають ваши?

— Та вирушати завтра вдосвіта, — відповів Крига, — але я зостаюсь. Яж казав тобі, чого саме...

— А як жеж той... — здивовано почав парубок і урвав, замовк, насупившись.

— Про що ти?.. Може про дівчину?.. Крига махнув рукою.

ХТО ХОЧЕ нагадати собі ПРО СЕЛО, яке він знав, а при тому ПІЗНАТИ нові питання життя, що ставали перед селом по війні, най прочитай збірку оповідань

ВАСИЛЬ ТКАЧУК
СИНІ ЧІЧКИ
ЦІНА 50 ЦЕНТІВ
"SVOBODA"
81-83 GRAND STREET,
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

З ДНЯ

ЗАМІШАННЯ ДУМКИ.

Одним із завдань агентів п'ятої колоїни є викликати серед загалу замішання думки. Замішання думки, як це стверджує секретар мари́нарки Френк Накс, викликає серед загалу переляк і розкол. Бо через замішання думки люди нагло втрачають довіру до свого розсудку і до своїх провідників. Ім здається, що все в що вони дотепер вірили, була дурниця.

Чужий агент пильно слідкує за тим, щоб викликати серед мас сумнів у їх переконання і засади, сумнів до свого проводу і до себе самих. Він дивиться за найменшою щільною в психіці людей і кризь цю щільну старається застрикнути отрую сумніву і зневіри.

ЩІЛИНИ.

Чужа пропаганда при помо- чи різних хитрих аргументів старається цю щільну виклика- ти. Але дуже часто трапля- ється, що свої власні люди, свої власні виводні чинники, які мають безпосередній вплив на розблення публічної опінії, несвідомо спричиню- ють якусь слабе місце, якусь щільну в душі своїх людей і удекують нею ворогові за- пустити тріливу пропаганду. Чужа пропаганда, зокрема ко- муністична і фашистсько-на- штична цілий час жирувала в довоєнних роках на тих роз- біжностях і душевних щіли- нах, які витворювали самі де- мократії.

РОЗБІЖНОСТІ.

Мусоліні будовав свій фаши- стський рух головню на тих щілинах, які створили самі а- ліанти. Аліанти не дали Італії того, що обіцяли перед її вступленням до війни по алі- янтській боці. Мусоліні впер- то втовкав своїм людям такі аргументи: „Італії не дали тої нагороди, яку їй обіцяли. Чо- му? Тому, бо ми були слабі. З нас сміялись, називали леда- чою нацією. Договори, обіця- нки, добрі так довго, які дов- го є внутрішня сила їх під- держати. Коли не хочемо, щоб із нас сміялись і нами поштур- хували, зорганізуємо всі на- ціональні засоби в одну дер- жавну силу“.

Як було проти того боро- тись? Хіба демократії самі не відчували рації в тих аргумен- тах? Уявляю собі, що хтось за- вернув нам час 20 літ взад. Ми вже знаємо добре що є фа- шизм, до чого він стремить, та що він остаточно піде до війни проти демократичних країв. Ми бачимо, як ось Му- соліні пробивається до влади. Ми чуємо його аргументи. І що ми робимо? Як ми ті ар- гументи поборюємо? Що ми говоримо своїм масам, яких ми вчили, що демократії всю- ди руководяться глибокою мораллю і високими засада- ми?

Те саме зробім із гітлерів- ським рухом і також уявм со- бі, що Гітлер робить перші кроки до сили. Випишім собі всі його аргументи, якими він промовляє до мас і старай- мось тим аргументам протиді- лати. Побачимо, що аргумен- ти Мусоліні і Гітлера свою силу і впливи опирали голов- но на тих розбіжностях і ду- хових щілинах, які потворили самі демократії.

ПАЛЕННЯ КНИЖОК.

Пригадуємо собі добре ча- си, коли нацисти палили на ко- страх різні книжки і мис- тецькі твори. Демократична преса підняла проти цього ве- лийкий крик. Але лиш мала ча- стина цієї преси вияснявала, що злочин палення книжок полягає не в самім паленні, лише в паленні добрих і ко- рисних книжок. Більшість тав- рувала само палення, не зав- даючи собі труда вичислити

авторів книжок, та пояснити, що книжки, які палять наці є добрі і корисні і чому вони добрі? А в тім містилась ціла суть справи.

В духовій структурі свого загалу демократичні краї ви- плекували засадничу нена- висть до палення, нищення та усування із загального ужит- ку друкованого слова та ріж- них мистецьких творів. Книж- ки і мистецькі твори повинні мати свободу циркуляції! Хай широкий загаль рішає, чи во- ни добрі, чи лихі, заклали люди зачитуючись у цім без- критичним обвинуваченні на- ців.

ЛАПКА.

Не підозрівали мабуть редактори тих демократичних газет, що в той спосіб можна витворити щільну, кризь яку описля може продеретись до душі загалу ворожа отруя, я- ка збаламутить думку, а далі викличе сумнів у людей в їх переконання.

Бо нищення і усування кни- жок від публічного вжитку ще само по собі нічого злого, ні доброго не означає. Є книжки, які треба дійсно усу- вати. Ось недавно посади́м Ля Гвардія загрозив газетним кіоскам, що коли будуть по- ширити сороміщкі магазини, які деморалізують молоді, то зазнають кари. А департамент виховання в містечку Мави- тен Лейкс, Н. Дж., зведів по- вивидати зо шкіль шкільні під- ручники, написані професором Колумбійського Університету Гарольдом Рогом, тому, що це „пропаганда, яка веде до змі- ни американської соціальної і економічної системи“. Таких прикладів є більше.

Хіба є що лекшого для чу- жого пропагатора, як сказати: „Ви тавруєте нації за усува- ння і нищення книжок, а самі це робити!“ Таке часто гово- рить Геббельс. Навиши в цю щільну його аргумент від- ається в душу немов тріливи́й газ.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕГОІЗМ.

Найкращою боротьбою про- ти цього є послугуватись чи- стою правдою. Лише там, де слушно можна якесь поступо- вання обгрунтувати якоюсь за- гальною, високою засадою там це робити. Але там де цього не можна, треба загальноко- вих високих засад уникати, а руководитись практичним під- ходом. А в цім практичнім під- ході на перше місце треба ви- сувати здоровий, національ- ний егоїзм. Ми нищимо ті книжки, бо вони шкодять на- шому устроєві, нашій нації!

Багато речей можна робити в імя цього національного е- гоїзму і його не треба стида- тись. В своїй основі він має також вище моральне оправ- дання. Демократичні краї від- діють не один ворожий ар- гумент й уникнуть не одного замішання думки, коли часті- ше підкреслятимуть стару, ро- зумну засаду: Right or wrong — my Country.

ПЕННЕР І НАВІЗ НЕ ДОБИЛИСЯ ВИЗВОЛЕННЯ

Суддя Робсон з апеляцій- ного суду Манітоби видав 14 серпня рішення, яким відмо- вився випустити на волю ви- ніпегського радного Якова Пеннера на основі правила про габеас корпус.

Подаючи перегляд обста- вин, серед яких арештовано радного Пеннера, суддя ріш- ив, що те саме рішення від- носиться також до Івана Наві- за, або Навізівського, іншого комуністичного провідника, а- рештованого на основі пра- вил про оборону Канади.

Прочитавши своє рішення, суддя Робсон на просьбу обо- ронця, адвоката Грінберга, сказав, що здержити свій під- пис, поки Грінберг не приго- товиться предложити справу до апеляційного суду. У між- часі Пеннер і Навіз будуть пе- ребувати в тюрмі в Гедінглі.

ХТО ЙОГО НЕ ЗНАЄ!

(У столітню річницю появи „Кобзаря“, першого збірника творів Тараса Шевченка 1840—1940)

По зруйнуванню Січі, о- станньої ознаки нашої волю- ности, і по скасуванню геть- манщини, Україна пережива- ла важкі часи. Вільні козаки стали московськими салдата- ми, а селяни стали кріпаками ділчів-поміщиків. І орав крі- пак широкий загаль рішає, чи вони добрі, чи лихі, заклали люди зачитуючись у цім без- критичним обвинуваченні на- ців.

Здавалось, що Україна за- снула навіки! Виглядало, що не буде нікого, щоб розбудив того сплячого Велита з мер- твецького сну. Та ні! В 1840 ро- ці, тому сто літ, появилася на Україні „Кобзар“. Появився тоді коли його найбільше по- требував гноблений нарід. За- жився і заспівав-заграв зпочат- ку неспіло, а відтак чим далі тим голосніше дзвеніли стру- ни його кобзи... Його нова- могоуча пісня понеслась по всій Україні. Кобзар пішов і до панських палат і до курної ха- ти вбого селянина; він бував і над Дніпром-Славутою і на галицькому Поділлі; пізніше зайшов і між наших верховин- ців-гуцулів, лемків і бойків. Був і з нашими героями, Сі- човими Стрільцями, з Україн- ським Військом в окопах. Пі- шов і за українським емігран- том- скитальцем на чужину, по світі.

Він невмірущий! Хоч вже століття минуло, він далі спі- ває, а нарід слухає його з не- меншим захопленням, як тому сто літ назад. Такий то див- ний той Кобзар. Слухаючи вперше його божественних глаголів, старий Григорій Квітка-Основняненко шире при- горнув його до серця, а нині робить те саме кожний свідо- мий українець.

Його пісень годі наслуха- тись. Вони не зняються, хоч- би ви чули їх й сто разів. Кожний находит в тих піс- нях-думах щось наче про себе, читає „Наймичку“, бачите як з облич мамів котяться сльози, знову дівчата плачуть, слухаючи „Катерину“. Співа- ється у тих піснях про убогу вдовицю, сироту без роду, про козака, наймита, самотні- го бурлаку... Здається навіть і про нас тут на чужині поет не забув. Слухаєш його: „Пі- шов би я в Україну, пішов би додому; тамби мене привітали, зраділиб...“ і мимоволі при- ходить думка: чи ще побачу рідний край, рідне село, ха- тину, в якій провів безжурні дитячі літа; чи ще побачу ма- тір стареньку, батька, або хоч їх гроби могили.

Поетична душа Кобзаря від- чуває кривду і терпіння оди- ниць, а ще більше кривду На- роду. Про свої подорожі по Вкраїні жалеться він прияте- леві: „Був я торік на Вкраїні, був у Межигорського Спаса і на Хортиці і скрізь був і все плакав. Сплондрували нашу Україну, німота до москалями... там опріч плачу нічого не по- чу“.

Йому серце кривавиться на вид того, що діється по Вкра- їні:

„Чого мені тяжко? Чого мені нудно?
Чого серце плаче, ридає, кричить,
Мов дитя голодне?“

Кобзар болить серце, бо він бачить, що „зажурилась Україна“, та що вона:

„Обідрана, сиротою
Понад Дніпром плаче“.

І з глибини його душі ви- ривається скарга:

„Світе тихий, краю мій,
Моя Україно!
За що Тебе сплюндровано,
За що, мати, гниєш“

В деяких піснях-думах, щоб серце спочило, оспіває Кобзар минулі краєц часи, прежно славу України. І наче малює прекрасні картини з козацької минушини. Згадує, як „бу- ло колись запорожці зміли

панувати“, як козаки на бай- даках іздили до султана в го- сті, із турецької неволі бра- тів визволяти, славу добувати, як боролись вони з ляхами, різались з дикими ордами тай скоридили списками московсь- ребра; з тугою згадує, що „бу- ло колись добре жити нашій Україні“... і знову жалує, що все те наче сон проминуло і остали лише „начинені і на- шим благородним трупом... високі могили“, що

„чорніють як гори
Та про волю нишком в полі
З вітрами говорять“.

Хто спричинив той страш- ний упадок народу?
„Вкраїно, мій любий краю
неповинний! За що тебе Го- сподь кара, карає тяжко?“ — питається Кобзар і у від- повідь лянє захланність су- сідів та рівночасно із смутком стверджує, що немало завини- ли таки свої власною бай- дужністю, бо тоді, коли мо- сковські царі розпинали і до- конували Україну, тоді вони...

„Дивилась і мовчала
Та мовчки чухала чуби
Німці, подлії раби...“

Ішим разом говорять про- ту саму дїяльність так:

„Доборолась Україна
До самого краю:
Гріше ляха свої діти
Пі розпинають“.

Розпинають її ті виродки, що на чужину пруться шукати доброго добра. У святому гні- ві до них кличе Кобзар: „Сха- меніться, недолудки, діти ю- родиві! Подивіться на рай ти- хий, на всю Україну, полюбі- те щирим серцем велику руй- ну!“

Можна сказати, що майже з кожного вірша, кожної пісні Кобзаря промовляє незвичай- на любов до безталанної Бать- кіщини та деколи він зазна- чує її особливо:

„Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
За неї душу погублю“.

Та любов до Вітчизни в Ко- баря чиста наче хрусталь і та- ка щира, що він готов забути на себе, він радо виріксь особистого щастя, коби лише його край цвів гараздом:

„Мені однаково, чи буду
Я жити в Україні, чи ні,
Чи хто згадає, чи забуває
Мене в світу на чужині...
...Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять лукаві і в огні
Пі окраденою збудуть...
Ох, не однаково мені!“

Він хотів би ту чисту любов перелати в наші груди, в гру- ди українського Народу: „Сво- ю Україну любіть, любіть її! Во время люте, в останню тяж- кую мінуту за неї Господа мо- лить!... А ви Україну ховайте, не дайте матері, не дайте в ру- ках у ката пропадати!“

Часом голос Кобзаря кріп- шає, його струни переміню- ються у військові сурми і він наче вожд, наче полководець кличе: „Вставайте, кайдани порвіте!.. Розкуйтеся, братай- тесь!“ Він вірить в нашу по- біду: „Борітеся, поборете! Вам Бог помагає; за вас сила, за

вас воля і правда святая!“ Він часом стає посеред нас мов пророк; його очі з якимсь див- ним жаром, глядять в дале- чинь, він силою свого духа дивиться в будуче і мов про- рок промовляє: „Домовина розвалиться, а зпід неї встане Україна і розвіє тьму неволі, світ правди засвітить, і помо- ляться на волі невольничі ді- ти“...

Отакий то Кобар появилсь тому сто літ в Україні. Хай же він буде тепер в кожній укра- їнській хаті! Вслухаймось в його безсмертні слова і чер- паймо з них чисту і повну по- святу любов до тої, що „си- ротою понад Дніпром плаче“! А також і віру в її світлу бу- дучність...

Ярослав Бойків,
Мекаду, Па.

ЯБЛУКО НАЙЗДОРОВІШИЙ ОВОЧ

Сире, дозріле, золотистого коліру яблуко, є одним з най- здоровіших овочів, які знаємо. Цей факт потверджують ліка- рі всіх країв. Про високу вар- тість яблука для здоров'я, го- ворить теж і простонародна медицина від соток літ. В Ан- глії, наприклад, уважають за найліпший спосіб охорони пе- ред недугами, споживання си- рого яблука щоденно вечером, перед сном. Народне ан- глійське прислів'я звучить: „Вон епл є дей кіпс є доктор авей“. Подібні народні прислі- в'я спотикаємо і в інших на- родів. Новітня медицина по- тверджує цілковито ту стару віру і днес зо сирих яблук виробляють фармацевтично- хемічні фабрики найуспішні- ше ділаючи ліки проти киш- кових недуг у немовлят, дітей, а також дорослих осіб.

Яблуко містить в собі ба- гато фосфорових солей, ко- нечних для наших нервових комірок. Яблуко ділає також приспішуючо на діяльність пе- чінки. Містить воно проти- гнильні субстанції, що приспі- шують травлення. Яблуко при- спішує теж діяльність нирок і приймається в той спосіб до очищення крові. Дуже важ- не є теж механічне очищуван- ня зубів і ясен в часі гризання сирого яблука; є це один з найліпших способів чищення зубів, частин між зубами й ясен. Люди, які терплять на- неприємний запах з губи пев- но зауважали, що безпосеред- ньо по спожиттю яблука зни- кає на якийсь час цей неми- лий запах.

Сире яблуко є значно здо- ровіше від вареного або пече- ного. Передовсім яблука є ду- же здорові для дітей. Кожна дитина повинна споживати щоденно ввечері — безпосе- редньо перед сном сире, о- бібане зо шкірки, яблуко. Споживати його належить по- волі, розгризаючи його до- кладно і розжовуючи добре в устах. Яблуко, яке спожива- ється скоро і зле розгризаєть- ся, може викликати перешко- ди в травленню, а навіть хви- леві болі.

Безпосередньо по спожиттю яблука не належить пити знач- ної кількості води, а мож- на тільки в разі спраги випи- ти лиш трошки води. Треба пам'ятати, що сирі яблука є лиш тоді здорові, якщо є ціл- ковито дозрілі, жовтої, чер- воної, бронзової або золотис- тої краси. Зелених яблук у сирім стані не треба ніколи споживати, бо в тім стані є вони трудні до стравлення, о- собливо тоді, як їх спожить- ся в більший кількості. Зеле- ні яблука надаються одначе знаменито на компоти.

50,000,000 ФУНТІВ МАСЛА В ХОЛОДІЛЬНЯХ

Домініанське Статистичне Бюро повідомляє, що засоби сметанкового масла в холо- дильнях в Канаді в день 1 се- рпня були 50,060,049 фунтів. Минулого року в ту саму пору, вони були 45,826,401 фунтів.

НИКОТИНА НА УСЛУГАХ МЕДИЦИНИ

У Портсмаві відбувся не- давню конгрес лікарів. Багато з них виступили з тверджен- ням, що в декотрих випадках нікотина для людського орга- нізму є пожиточна. Особливо доклад одного з лікарів на те- му лікування при допомі ніко- тини, показався дуже інтерес- ний. В останніх часах переве- дено експерименти лікування нікотинним квасом прокази, а перші висліді заповідаються дуже успішні. Нікотина покá- залася взагалі дуже успішна на вській шкірні недуги. На га- дку лікарів нікотинний квас у будучині покажеться дуже корисний для медичного знан- ня.

ЩО МОЖЕ НЕРАЗ ВИЛІЧИТИ

Нераз бувають навіть і такі випадки, що людина дуже нер- вова, похмура та неприступна особливою годину-дві по тім, як пообідає, взагалі коли щось зїсть. І сама така людина не знає, що їй бракує. А причи- на може бути дуже звичайна. Хто має ослаблений шлунок, то може пошкодити всяка та- ка пожива; що поперчена, а- бо приправлена паприкою або корінням. Хто має таке недо- магання, хай спробує довший час не приправляти собі по- живи ані перцем, ні паприкою, ні корінням. Колиж стане йому легше, то хай ніколи вже не приправляє собі поживи.

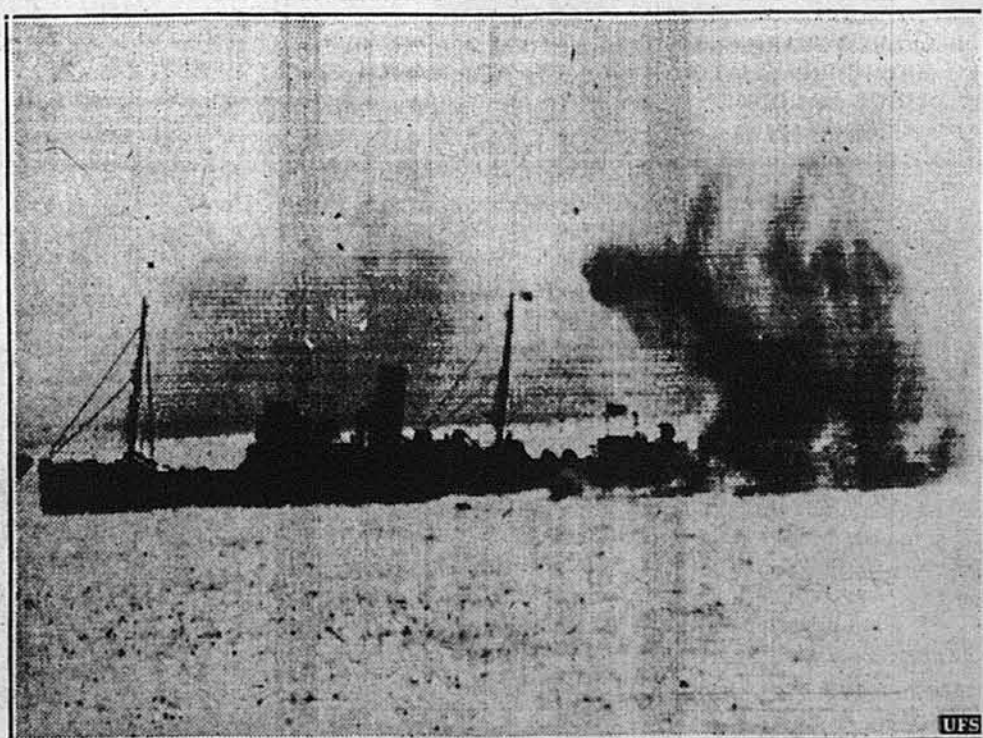
ДЛЯ ПІЗНАННЯ ЖИТТЯ РІЖНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПЛЕМЕН ЧИТАЙТЕ ПОВІСТІ З ІХ ЖИТТЯ

Наприклад для пізнання життя ЛЕМКІВ: ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ з передмовою Богдана Лепкого

ЗА ЗЕМЛЮ

ЛЕМКІВСЬКА ПОВІСТЬ Автор цієї повісті служив довгі роки суддею на Лемківщині, а в- ісїю, суддя може пізнати життя народу так, як лише може пізнати уродженець або священик. Життя лемків у цій повісті зма- тьоване таким, яким воно є. Автор нічого не підкашує ні зогидкує. Він ні навчав, ні моралізує. Як суддя старається писати по прав- ді: малює велику любов лемка до прадіної землі, його старинні звичаї, що часто зустрідаються з писаними законами держави. Лю- бов до землі й прадіного звичаю зустрідається ще з любовю до ін- шої людини, і так повстає скла- дана тканина життя цього прека- вого українського племені, що на своїй маловрожайній землі та се- ред важких і несприятливих жи- тєвих умовин зберегло свою рідну землю, свої старосвітські звичаї, мову й віру. Відаючи український письмен- ник Богдан Лепкий у передмові до повісті подає багато неудо- вого про лемків та автора. Всі розмови в повісті йдуть лемків- ькою мовою, але автор облекши- рювання цієї мови доданням на- кінці книжки словничка лемків- ських слів.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ. Замовлення слати до: "Svoboda" BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СТРІЛЯЮТЬ НА ДАЛЕКУ ВІДАЛЬ. — Оця світлина представляє частину британського конвою, як його обстрілюють да текосяжні німецькі гармати, усталені на французькій побережжі, занятій німцями. Не зважаючи на тяжкий обстріл, кораблі перебрались через вузький Англійський канал неушкоджені. Стріл, що вибухає з правого боку, вилізть з гармати, що тоїж 20 миль у віддалі.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

згідно з від. заснування по кінець липня 1940.

ПРИХОДИ:

Загальна збірка пожертв від товариств, братств, секцій, парохій, клубів, місцевих громад, народних домів, співацьких хорів і поодиноких людей	\$4,999.60
3 продажі відзнак делегатам і гостям на Конгресі	417.00
3 продажі тикетів на концерт	840.00
Зібрано всіх грошей по кінець 31. липня 1940	\$6,256.60

РОЗХОДИ:

Платня хористам за проби і виступ на концерті у Вашингтон, Д. К.	\$1,047.00
Диригент хору за проби і виступ на концерті	760.00
Кошти подорожі хористів до Вашингтон, Д. К.	435.00
Зал за проби хору	25.00
Кошти подорожі бесідникам на Конгрес	240.00
Друківські роботи: Друкування платформ, резолюцій, програм, повноважень, листів, коверт, тикетів і інші малі річі	479.52
Кошти пресової служби	211.25
Купно книжок до записування протоколів, пошта й канцелярська поміч секретаря Конгрес. Комітету	54.20
За переклади платформ і резолюцій на англійську мову	55.00
Канцелярська поміч касієра Конгресового Комітету	64.45
Вашингтон Готел за обслуговування Конгресу: діяно, емпіфаер і інші потрібні річі	60.50
За відзнаки делегатам і гостям	240.00
Адвокат за легальні і інші справи для Конгресового Комітету	150.00
За клішу до часописів	10.00
Телеграми і телефони підчас і по Конгресі до різних установ	33.22
Позичка на фільмування Конгресу	85.00
Кошти подорожі і денні видатки членам Конгресового Комітету	88.24
Жертва для Американського Червоного Хреста	200.00
Зворот переплаченої жертви на кошти Конгресу, В.Л.	15.00
Дрібні видатки: костюм для співацької і відзнаки дверникам	4.25
Загальний розхід по кінець 31. липня 1940	\$4,257.63

ПОВТОРЕННЯ:

Загальний прихід	\$6,256.60
Загальний розхід	4,257.63
Остається готівки в банку	\$1,998.97

ЗА ЕКЗЕКУТИВУ КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ:

М. Мурашко, предсідник; Антін Цурковський, секретар;
С. Корпан, касієр; Василь Шабатура, контролер.

ІДЕ ДОМІВ. — Д-р Гергард Вестрік, що його приловили як головного Гітлерового економічного, висланця, прощається на кораблі японського корабля Ніта Мару в Сан Франсиско. Він признав, що йому не вдалося викликати в Злучених Державах приязний настрій до нацистів.

ШТУЧНИЙ НАВІЗ ШКІДЛИВИЙ ЗДОРОВ'ЛЮ

В Новій Зеландії вживають для погноювання городів і садів фабричних погноїв. Від таких погноїв городина й садина прекрасно родиться. Та тільки недавно переконалися лікарі, що в городині та садівні з таких городів та садів, нема того, що робить тіло відпорним. Новозеландці, наприклад, дуже легко простуджуються.

На це звернув увагу д-р Дж. Б. Чепмен, член Новозеландського Товариства Здоров'я. Для проби сказав він, щоб всіх студентів бурси при Алберт Греммер Скул годувати городиною та овочами з городів та садів, що мають природний погній, тобто перегнилу траву перемішану з чорноземом. І всі студенти тієї школи, числом 67, і 17 учителів видужали. Тепер ті студенти та їх учителі ані не простуджуються легко, ані не мають напукхлих м'ягальців та болю в горлі.

ЩОБ ЗУБИ В ДІТЕЙ ЗДОРОВІ БУЛИ

Дуже тепер багато по містах таких дітей, що мають тільки шербаки замість природно розвинених зубів. Взагалі в тих осіб, що родяться й виростають по містах, рідко в кого знайдеш природно й сильно розвинені зуби. А чому? Головно тому, що по містах люди їдять дуже багато всяких солодощів, мяса, та консервованої поживи, а дуже мало набулі та свіжої городини й овочів. Щоб зуби та кости в дітей добре розвивалися, потрібно, щоб діти їли подостатком набілу: молока, сира, масла, і навіть маслянки, бо власне в набілі знаходиться багато кальцію, що йде на будову зубів та костей. Знаходиться багато кальцію в зеленніні з городу.

СВЯТЕ ДЕРЕВО БО

Між населенням Цейлону наступило деяке успокоєння, коли йому сказано, що святе дерево Бо в Анурадгапура не знаходиться в такій небезпеці знищення термітами, як цього побоювалися. Лиш кілька гаулук зістали знищені термітами, твердять експерти. Анурадгапура, зруйноване місто, відоме зо старинних пам'яток, було столицею Цейлону, в 5 столітті перед Христом. У часі найбільшої своєї слави воно обіймало 256 кв. миль, але зістало знищене наїздами, які слідували, а опісля перестало бути королівською столицею в році 769 по Хр.

Дерево Бо, як кажуть, має свій початок у 245 році перед Христом і має бути гаулкою ще більше відомого дерева Бо з Буд Гая в Бігар в Індії, під яким Будда набув досконалої премудрости.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ПРЕМІОВАНА ДИТИНА. — Однорічний Джекі Еген з Кемден, Н. Дж., виграв першу премію на річний дитячий параді в Ошен Сіті, Н. Дж. Він стоїть тут побіч свого трофею, величини дорослої людини. Важко дитині затащити домів таку велику статую.

БАГАТА НАЗНАЧУВАЛА ЮНІЙНУ ПЛАТНЮ ДЛЯ СКАЛІЗА

НЮ ЙОРК. — У часі розправи проти бувшого президента юнії домашніх послугачів Джорджа Скаліза, якого судять за крадіж \$60,000 дол. з каси юнії, зівнав свідок Ізидор Шварц, що Скалізові назначувала платню ватага в Шікагу по \$1,000 місячно, але з неї він мав давати половину другим генгстерам, що опанували юнію. Шварц виказав під присягою способи, якими генгстери правили юнією. До спілки генгстерів належали: „Литл О'гі“, Френк Даймонд, Карло Фіяскетті і Майк Карозо. Деякі з генгстерів належали до родини славного Аль Капона. Генгстери збиралися ще перед смертю попереднього президента юнії, Джері Горана, й тоді вирішили, що як Горан помре, його наслідником має стати Скаліз.

КАТОЛИКИ МІНЯЮТЬ СВОЄ ВІДНОШЕННЯ ДО НАЦІСТІВСЬКОЇ ВЛАДИ

БЕРЛІН. — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс“ подає, що треба надіятись пастирського листа, виданого з боку католицького єпископату в Нмеччині, в якому буде виложена зміна відношення католицької церкви до нацистської влади. Прикінці війни має бути прочитане по церквах приречення люляности до цієї влади і Гітлера та подяка німецьким воїнам за їхню героїську поставу. Кажуть, що виходить на таке, що католицька церква покинула своє становище опозиції, а перемогла струя, що була за згоду церкви з державою.

ВАЖНЕ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ДОБРОВОЛЬЦІВ

ОТАВА. — Американські горожани, що вступають до канадської армії або летунських відділів, є звільнені від присяги на вірність британському королеві.

Урядовий декрет в тій справі стверджує, що не буде вимагатися присяги від горожан тих держав, котрих закони забороняють своїм горожанам служити в рядах чужих армій під загрозою втрати горожанства, за зложення присяги вірності голові чужої держави.

НІМЦІ ПРО ПАДЕРЕВСЬКОГО

БЕРЛІН. — Німецький часопис доносить з міста Люзани в Швайцарії, що живучий там польський піяніст, Гнат Падеревський, зівнав узнаний лікарями за умовою хворого. Націстська преса додає до цієї новинки свої коментарі. Між іншим, каже, що та хвороба зачала проявлятися у Падеревського вже тоді, коли він згодився стати на чолі нового польського уряду, що творився в Франції по розвалі Польщі...

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АП. Квартальні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від 181, відбулися в неділю, 1 вересня, в годині 3. Пополудні, в У. Н. Домі на Комплі Гіл. Обов'язком всіх членів прийти на означений час, бо є важкі справи до поладження. Присідає членів, котрі мають діти, щоб привели на збори і вписали до У. Н. Союзу. Довгуючч членів напминається, щоб сплатили свій довг товариству. Не-привіаний член буде караний. — Ю. Ясичук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

МАВ 10,000 У БАНКУ, ВИДАВ ЧЕКІВ НА 1,000,000

У Нью-Йорку поставлено перед суд Самуїла Фелдмана за обман у сумі мільона доларів. Це чоловік у віці 41 літ, був у зв'язку з театральними колами, мав якесь підприємство з футрами, жив виставно й мешкав в готелі Есекс Гавз при Сентрал Парк Вест, а платив за кімнати 300 дол. у місяць. Мав у Першому Національному Банку в Петоскі, Мишиген, депозит в сумі \$10,000 і дивно вмів цей депозит використати. Він наперед виміняв в своєму готелі чек за готівку 500 дол., з неї взяв собі \$200, а решту телеграфом вислав до банку в Петоскі. Заки прийшов чек до вимини, банк уже мав готівку. Так робив він через цілий 1936 і 1937 рік. Лише, що шораз даліше, то випишував чеки на більшу суму, доки вони не дійшли до цифри 130,000 доларів. Готель нічого не підозрівав, поки не опинився у банкрутстві і тоді все вийшло на яву. Це була штурдерна операція й ще не оголошено всі подробиці. Але загальна сума змінених чеків дійшла до висоти одного мільона доларів. Суд випустив покищо Фелдмана на волю за запорукою \$4,000.

НІМЕЦЬКІ ВОЯКИ ПІДУТЬ ДО ПОЛЬЩІ

ЛОНДОН. — В Бритійській руки попав німецький урядовий комунікат, в якому кається, що німецькі вояки, що знаходяться тепер в Норвегії, будуть перенесені по війні на територію давньої Польщі для колонізаційних цілей.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ

На продаж ФАРМА без інвентару, 35 акрів, 2 акри лісу, річка пливе через фарму, добра, урожайна земля, вироблена на фармі, всяка садовина, дім на 8 кімнат, велика стодала, ставня на корови і коні, курники, гараж, в хаті електрика, фарма полужена при добрій цементованій стейтній дорозі в Sharon Springs, N. Y. Одне м'яке до міста. Прошу голоситися на адресу листом, або особисто від години 5-6 ввечором до: 200-4

PETER MARCHUK,
23-48 — 28th St., Astoria, L. I., N. Y.

На продаж 3 ЛОТИ (Нова Україна) New Market Terrace, Situated in the Township of Piscataway, Middlesex County, N. J. Голосятися до: 200,2
TESSE ZHEMANSKA,
c/o D. Wynnyk,
10 Bridgeport Ave., Shelton, Conn.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

На продаж ГРОСЕРІЯ І ДЕЛІКАТЕСЕН: Великий склеп, мешкання, відоміший бізнес. Продається дешево з причини виїзду. J. Tanski, 17 St. Marks Place, New York City.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛФІЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
COF. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

SAMUEL P. KANAI
Український ПОГРЕБНИК
Ціна похорону навіть за 433 State St.,
PERTH AMBOY, N.J.
Phone: P. A. 4-4646

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниць як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуговуємо і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребани по ціні так низькій як \$150.
Обслуговує найкраще.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРОКЛІНІ, НЬЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ
НЕБІЖЧИК ХОДИТЬ
Історичне оповідання про цілитель шкхтесей і купецькі ігриги в часі, коли історична Польща правила Україною, а турки правили на іжджали на неї на грабид.
ЦІНА 78 ЦЕНТІВ.
"СВОБОДА"
81-83 GRAND STREET,
P. O. BOX 344
JERSEY CITY, N. J.

Коли стріла з Кейдового лука вискочила, Богду підткнувся.

Щасливий упадок врятував йому життя, але він кинув племінника, що його ніс на поміч Тарзанові.

Хлопець наложив другу стрілу. Тим разом він бувби доїхав кінця малпі.

Та заки він встиг випустити стрілу, Богду вже був йому на шиї.